

ANALIZA LUNII

NR. 8.1 | NOIEMBRIE 2024

**CENTRUL PENTRU STUDIUL DEZVOLTĂRII
INTERNAȚIONALE ȘI MIGRAȚIEI**

CENTRE FOR THE STUDY OF INTERNATIONAL DEVELOPMENT AND MIGRATION

Alegerea editorului

România : o analiză a provocărilor sanitare și impactului asupra sănătății și educației

Cristina HURDUBAIA

România încă se află printre primele locuri în Uniunea Europeană în ceea ce privește lipsa accesului la toalete și facilități sanitare adecvate, în special în mediul rural. Conform datelor Eurostat și a altor rapoarte europene, un procent semnificativ din populația României, mai ales din zonele rurale, nu are acces la toalete moderne conectate la rețele de canalizare. Această situație plasează România printre țările cu cele mai mari deficiențe în acest domeniu în contextul european.

În contextul Obiectivelor de Dezvoltare Durabilă (ODD) stabilite de Organizația Națiunilor Unite (ONU), România trebuie să își intensifice eforturile pentru a asigura acces universal la apă curată și sanitație până în 2030, un angajament esențial pentru dezvoltarea durabilă a țării. Investițiile în modernizarea infrastructurii sanitare nu sunt doar un moft și nu reprezintă nici doar o necesitate imediată, ci o fundație pentru un viitor mai sănătos și echitabil pentru toți cetățenii României.

ONU a instituit, de altfel, Ziua Mondială a Toaletei, pe 19 noiembrie, tocmai pentru a sublinia importanța accesului universal la toalete sigure și igienice. Această zi are ca scop creșterea gradului de conștientizare cu privire la nevoia de soluții sanitare adecvate pentru toți oamenii din întreaga lume.

Aproape jumătate dintre români au toaleta „în fundul curții”

În 2023, România se confrunta cu provocări semnificative în ceea ce privește accesul la infrastructura sanitară modernă. Datele publicate de Institutul Național de Statistică (INS) indicau faptul că 11,4 milioane de români aveau în 2023 **locuințele conectate la sistemele de canalizare, ceea ce reprezintă doar 60,1% din populația rezidentă a României**. În ceea ce privește regiunile de dezvoltare, cea mai mare pondere a populației conectate la aceste sisteme se găsea în regiunea București-Ilfov, cu 95,4%, urmată de regiunea Centru, cu 72,7%, și Vest, cu 71,9%. În contrast, cele mai scăzute niveluri de racordare se înregistrau în regiunile Nord-Est (40,3%), Sud-Muntenia (41,8%) și Sud-Vest Oltenia (51,7%). Această situație subliniază necesitatea urgentă de îmbunătățire a infrastructurii sanitare, mai ales în zonele rurale.

Școli cu toalete în curte

Conform anunțului făcut de ministra Educației, Ligia Deca, în septembrie anul acesta, numărul școlilor din România care încă folosesc toalete în curte s-a redus semnificativ, de la peste 220 în aprilie la 70 în septembrie 2024, anunța Edupedu.ro. Această reducere a fost posibilă prin alocarea de fonduri pentru modernizare, 50 de școli urmând să primească finanțare pentru îmbunătățirea infrastructurii sanitare. Cu toate acestea, rămân 20 de școli care sunt pe terenuri private sau implicate deja în alte programe, ceea ce complică procesul de modernizare.

Județul Vaslui reprezintă un caz emblematic al problemelor de infrastructură sanitară din România, arată Scoala9.ro. În această regiune, lipsa accesului la canalizare și facilități sanitare moderne este deosebit de acută, afectând numeroase școli.

Concret, România anului 2024 încă se confruntă cu provocarea existenței școlilor care folosesc toalete situate în curte, în special în județul Vaslui, unde au fost identificate numeroase astfel de unități, arată jurnaliștii publicației. Acest județ are cel mai mare număr de proiecte în desfășurare pentru modernizarea toaletelor, cu 43 de inițiative în lucru. Vizita jurnaliștilor la școlile din Vaslui a scos la lumină discrepanțele evidente dintre dotările moderne (cum ar fi tabletele inteligente) și facilitățile de bază inadecvate (cum ar fi latrinele din curte).

Una dintre școlile vizitate, situată în Valea Mare, nu apare nici măcar pe Google Maps și ilustrează dificultățile cu care se confruntă aceste comunități. Aici, festivitățile de deschidere a noului an școlar au subliniat optimismul și mândria locală, contrar condițiilor precare.

În ciuda investițiilor semnificative realizate prin fonduri de la bugetul de stat, inclusiv alocări prin PNRR, modernizarea infrastructurii sanitare rămâne un proces lent și complex. În multe comunități, natalitatea scăzută și emigrația accentuată contribuie la scăderea numărului de elevi, ridicând întrebări asupra viabilității investițiilor pe termen lung. Primarii locali se confruntă cu dificultăți în obținerea finanțării necesare și în respectarea cerințelor birocratice, cum ar fi obținerea autorizațiilor de la DSP și ISU. Pentru a se conforma standardelor impuse, unele școli au recurs la soluții temporare, cum ar fi instalarea toaletelor în containere, deși acestea nu îndeplinesc întotdeauna cerințele de a fi situate în interiorul clădirii. În alte cazuri, se încearcă transformarea unor săli de clasă în grupuri sanitare, dar fondurile rămân insuficiente pentru modernizarea completă a infrastructurii.

Problema toaletelor neconforme nu este doar una de logistică, ci afectează direct experiența educațională a elevilor. În multe cazuri, condițiile sanitare din școli sunt mai bune decât cele de acasă pentru unii elevi, ceea ce subliniază inegalitățile sociale persistente. Deși au fost alocate fonduri semnificative pentru rezolvarea acestor disfuncționalități, implementarea rămâne un proces complicat, iar comunitățile locale trebuie să navigheze între priorități și resurse limitate.

Impactul asupra sănătății și educației

Lipsa toaletelor moderne din unele școli rurale ale României are un impact negativ considerabil asupra sănătății și educației.

Condițiile sanitare inadecvate, cum ar fi lipsa accesului la apă curentă și canalizare, cresc riscul de răspândire a bolilor infecțioase, cum ar fi gastroenteritele, infecțiile parazitare și bolile de piele. Pe de altă parte, elevii sunt expuși zilnic la medii nesigure din punct de vedere igienic, ceea ce poate duce la îmbolnăviri frecvente și la absenteism școlar. Aceste probleme de sănătate nu afectează doar elevii, ci și familiile lor și, în consecință, întregul țesut social al comunității.

Rușinea și disconfortul asociate cu utilizarea toaletelor neadecvate pot determina elevii să evite școala. Acest lucru este deosebit de problematic pentru fetele adolescente, care pot lipsi de la școală în timpul menstruației din cauza lipsei facilităților sanitare corespunzătoare. **Absențele frecvente pot duce la lacune în educație** și la scăderea performanței academice, afectând astfel șansele elevilor de a-și continua studiile și de a accede la oportunități mai bune în viitor.

Condițiile precare pot submina motivația elevilor de a învăța și pot afecta stima de sine. Atunci când elevii nu au acces la un mediu școlar care să le asigure confortul și siguranța de bază, aceasta poate duce la demoralizare și dezinteres față de educație. În plus, sentimentul de a fi neglijați sau marginalizați poate avea efecte negative pe termen lung asupra dezvoltării lor personale și profesionale.

Eforturile de a oferi o educație de calitate sunt grav subminate de lipsa infrastructurii sanitare adecvate, mai arată Scoala9.ro. Chiar și în școlile care beneficiază de tehnologii educaționale moderne, cum ar fi table inteligente, impactul acestor investiții este diminuat dacă nu sunt însoțite de condiții sanitare corespunzătoare. Un mediu de învățare sănătos și sigur este esențial pentru a sprijini performanța academică și dezvoltarea holistică a elevilor.

Comparație cu alte țări

Germania reprezintă un exemplu de succes în termeni de infrastructură sanitară, datorită planificării riguroase și investițiilor consistente de-a lungul decadelor. Rata de racordare la canalizare de peste 99% reflectă o abordare sistematică și integrată a gestionării apei și a deșeurilor. Politicile publice sunt orientate către asigurarea accesului universal la facilități moderne, iar investițiile continue garantează întreținerea și extinderea rețelelor sanitare. Acest lucru nu doar că îmbunătățește sănătatea publică, dar și contribuie la un standard de viață ridicat și la o economie robustă.

La extrema cealaltă, în regiunile sub-sahariene, precum Nigeria, **accesul la facilități sanitare rămâne extrem de limitat, cu doar o mică parte a populației beneficiind de infrastructură îmbunătățită.** Acest deficit contribuie la probleme grave de sănătate publică, inclusiv la răspândirea rapidă a bolilor infecțioase, și afectează calitatea vieții la nivel general. Eforturile internaționale și naționale se concentrează pe extinderea accesului la apă curentă și sisteme de canalizare, dar progresul este adesea împiedicat de constrângeri financiare și de infrastructură.

19 noiembrie: Ziua mondială a toaletei

Ziua mondială a toaletei, marcată pe 19 noiembrie, a fost instituită de Organizația Națiunilor Unite tocmai pentru a atrage atenția asupra importanței accesului la toalete sigure și igienice pentru toți oamenii. Această zi subliniază conexiunea dintre salubritate, sănătatea publică și demnitatea umană, și ne reamintește de nevoia urgentă de a aborda provocările globale legate de infrastructura sanitară.

Accesul la facilități sanitare adecvate este important pentru prevenirea bolilor, îmbunătățirea sănătății și a calității vieții. În lipsa acestora, milioane de oameni din întreaga lume sunt expuși unor riscuri crescute de boli infecțioase, malnutriție și alte probleme de sănătate. Această problemă afectează în mod disproporționat femeile, copiii și persoanele din comunitățile sărace și izolate, unde lipsa infrastructurii sanitare adecvate contribuie la perpetuarea ciclurilor de sărăcie și inegalitate.

Obiectivele acestei zile sunt: (a) să crească gradul de **conștientizare** cu privire la importanța toaletelor și a salubrității pentru sănătatea publică și dezvoltarea durabilă. Este o oportunitate de a educa publicul cu privire la impactul pe care lipsa toaletelor sigure îl are asupra sănătății, educației și economiei; (b) să încurajeze guvernele, organizațiile internaționale, ONG-urile și indivizii să ia măsuri concrete pentru a îmbunătăți infrastructura sanitară. Aceste acțiuni sunt esențiale pentru a asigura accesul universal la toalete sigure și pentru a îndeplini Obiectivul de Dezvoltare Durabilă 6 (ODD 6) al ONU; (c) un alt obiectiv important este combaterea stigmatului și a taburilor legate de discuțiile despre toalete și salubritate. Discuțiile deschise și educația sunt, de asemenea, esențiale pentru a transforma percepțiile și a încuraja soluții inovatoare și durabile; (d) să stimuleze investițiile în infrastructura sanitară și în soluții inovatoare. Este important să se aloce resurse financiare semnificative pentru dezvoltarea și întreținerea sistemelor de apă și sanitație, în special în comunitățile defavorizate.

Cu alte cuvinte, Ziua Mondială a Toaletei ne reamintește cât de esențială este salubritatea pentru sănătatea și bunăstarea tuturor și ne îndeamnă să acționăm pentru a face accesul la toalete sigure o realitate pentru toți. Într-o lume unde progresul tehnologic și economic este din ce în ce mai rapid, asigurarea accesului universal la facilități sanitare adecvate este nu doar o chestiune de sănătate publică, ci și de justiție socială și demnitate umană. Această zi ne cheamă să ne unim eforturile, să inovăm și să investim în soluții care să garanteze că fiecare persoană beneficiază de dreptul fundamental la o salubritate sigură și demnă.

ODD 6: Apă curată și sanitație

Organizația Națiunilor Unite (ONU) și UNESCO (Organizația Națiunilor Unite pentru Educație, Știință și Cultură) recunosc accesul la toalete și facilități sanitare adecvate ca fiind esențial pentru sănătatea, demnitatea și dezvoltarea umană. Această problemă este abordată în cadrul Obiectivelor de Dezvoltare Durabilă (ODD), adoptate de ONU în 2015, care stabilesc o agendă globală pentru eradicarea sărăciei și asigurarea unei vieți demne pentru toți până în 2030.

ODD 6 este dedicat asigurării disponibilității și gestionării durabile a apei și sanitației pentru toți. Câteva dintre țintele specifice ale acestui obiectiv includ asigurarea accesului universal și echitabil la apă potabilă sigură și accesibilă pentru toți și asigurarea accesului la servicii de salubritate și igienă adecvate și echitabile pentru toți,

ONU subliniază, de asemenea, că lipsa accesului la toalete și facilități sanitare adecvate poate duce la probleme grave de sănătate, pierderea demnității, și poate afecta educația și participarea economică, în special pentru femei și fete. În multe părți ale lumii, lipsa toaletelor sigure și private contribuie la probleme de sănătate publică, cum ar fi răspândirea bolilor transmise prin apă și igienă deficitară.

UNESCO, parte din ONU, subliniază, la rândul ei, importanța facilităților sanitare adecvate în școli, recunoscând că acestea sunt esențiale pentru a asigura un mediu de învățare sigur și sănătos. Lipsa accesului la toalete decente în școli poate afecta frecvența elevilor, în special a fetelor, care ar putea evita școala din cauza lipsei de intimitate și a condițiilor neigienice. UNESCO susține inițiativele care îmbunătățesc accesul la apă și sanitație în școli ca parte a unui efort mai amplu de a asigura educație de calitate pentru toți.

ONU, în general, prin UNESCO, în particular, promovează o abordare integrată pentru a aborda problemele de apă și sanitație, recunoscând legătura strânsă dintre accesul la apă potabilă, sanitație adecvată și sănătate, educație, și dezvoltare economică. Prin intermediul ODD-urilor, aceste organizații își propun să mobilizeze guvernele, sectorul privat și societatea civilă pentru a depăși provocările legate de apă și sanitație și pentru a asigura că fiecare persoană are acces la aceste resurse esențiale pentru bunăstare.

Soluții și recomandări

Pentru a remedia aceste probleme, România, adică cei care o conduc, ar trebui să prioritizeze investițiile în infrastructura sanitară, învățând din exemplele pozitive ale țărilor occidentale:

- Creșterea finanțării pentru dezvoltarea rețelelor de canalizare și modernizarea grupurilor sanitare în școli, cu accent pe zonele rurale și defavorizate;
- Implementarea de programe educaționale care să sublinieze importanța igienei și a sănătății, atât pentru elevi, cât și pentru părinți și membri ai comunității;
- Colaborări între sectorul public și cel privat pentru a finanța și implementa proiecte de infrastructură sanitară, utilizând tehnologii inovatoare și soluții ecologice;
- Adoptarea de soluții moderne, cum ar fi toaletele ecologice și sistemele de filtrare a apei, pentru a asigura accesul la facilități adecvate chiar și în comunități izolate.

Și cel mai important înainte de toate cele enumerate mai sus este să existe, la nivel colectiv, interes real pentru astfel de probleme stringente.

Surse

- UNESCO, ONU, Organizația Mondială a Sănătății (OMS), Banca Mondială, UNICEF, Eurostat, Raportul de Mediu al Comisiei Europene, Ministerul Educației, Institutul Național de Statistică din România, World Vision, Salvați Copiii, Edupedu.ro, Scoala9.ro, ZiarulUnirea.ro
- <https://www.edupedu.ro/mai-sunt-70-de-scoli-in-tara-cu-toaleta-in-curte-anunta-ministra-educatiei-ligia-deca-dupa-ce-in-aprilie-erau- peste-220-vor-primi-bani-pentru-modernizare-50-de-scoli-celelalte-sunt-pe-terenuri-pr/>
- <https://www.edupedu.ro/nicio-scoala-cu-toaleta-in-curte-nu-a-fost-modernizata-in-ultimul-an-sub-ministrul-deca-pnl-anunta-cifre-similare-cu-cele-declarate-de-fostul-ministru-cimpeanu-in-septembrie-2022-actualul-premier>
- <https://scoala9.ro/table-inteligente-si-mobilier-nou-in-scoli-cu-toaleta-in-curte-in-vaslui/2037>
- <https://ziarulunirea.ro/canalizarea-inca-un-lux-in-romania-in-2024-aproape-jumatate-dintre-romani-au-wc-in-fundul-curtii-890006/>